

Aurélien SAUVAGEOT (Profesoro ĉe la Lernejo de Orientaj Lingvoj): "Lingvistiko kaj Marksismo. Tie 'Jafeta' teorio de akademiano N. Marr", En la lumo de Marksismo, Parizo: Editions sociales nationales, 1935, p. 160-168.

[160]

La Oktobra Revolucio estis marki novan epokon en scienco, kiel ĉie alie. La sciencistoj, kiuj rekte aŭ nerekte partoprenis ĝin aŭ kiuj estis objektivaj atestantoj, estis venkitaj de granda deziro fari ion novan, tio estas renovigi siajn metodojn de esploro kaj esploro, en la momento kie la ĉirkaŭa socio ŝanĝis sian strukturon. .

Ĝi estas nature! ke tiu ĉi tendenco regis precipe ĉe tiuj, kiuj de jaroj gvidis la batalon kontraŭ la oficiala scienco kaj kiuj restis pli-malpli nekonataj aŭ kondamnitaj de tiu ĉi scienco.

En lingvistiko, unu el la fruaj ribelantoj estis la lingvisto N. Marr, de kaŭkaza origino, kaj kiu akiris rekonon per grava laboro pri la lingvoj de Kaŭkazo, samtempe kiam li levis la opozicion de la scienca mondo. per certaj vidoj kiuj iris kontraŭ akceptitaj teorioj.

Kaj tamen Marr havis tre "klasikan" komencon. Li komencis per provo pruvi la rilaton de kaŭkazaj lingvoj kun semida.

Ĉi tio estas ĉar, kiel specialisto en la Kaŭkazo, li renkontis la proksiman neebulon de konsistigas komparan gramatikon de kaŭkazaj lingvoj. Li tiam serĉis antaŭjuĝon: tiun de rilato kun familio de lingvoj kun bone difinitaj trajtoj. Alkirante la kaŭkazan al la semido, li riskis vidi la kaŭkazajn faktojn klarigitajn kompare kun la semidaj faktoj jam kunordigitaj en pli-malpli koheran teorion.

Ĉi tiu provo lasis lin seniluziigita. Lia laboro pri la armena tiam igis lin ekkompreni ke ekzistas ligoj inter unu lingvo kaj alia krom tiuj de genetika filiiĝo.

[161]

nealogikaj. La armena, lingvo katalogita kiel hindeŭropa, ŝajnis al la fajngustulo de la kartvela kiel kaŭkaza lingvo per sia strukturo kaj siaj esprimrimedoj. Li estis tiel konceptita ke la strukturo kaj geneologio de lingvo povas esti du tre malsamaj konceptoj.

Tre forte inspirite de la sento pri tio, kio estas lingva strukturo, rekomencis Marr poste rigardu pli detale la tezojn asertatajn de la hindoeŭropanoj, kiuj regis la ripozon en lingvistiko, ĉar ili asertis, ke ili sukcesis restarigi hindeŭropan lingvon. komuna.

La "formalisma" karaktero de la hindeŭropa kompara gramatiko ne povis ne ŝoki lingviston al kutimiĝintan al la uzado de vivantaj lingvoj, kaj precipe de lingvoj, kiuj ŝajnas tiel aberraj al ĉiuj fakuloj, kies lernado estas ekskluzive hindeŭropa.

Marr kredis, ke li komprenis, ke la teorioj de la hindeŭropanistoj (per kiuj li precipe signifas la novgramatikistojn) okupiĝas nur pri epifenomenoj, sen iam tuŝi la pli profundajn realaĵojn de la lingvo. Kaj ĉefe, kio devis ŝajni aparte neakceptebla al kaŭkaza, ĝenerala lingvistiko konstruita sur la sola komparo de hindoeŭropaj lingvoj.

(pli precize de certaj antikvaj, mortintaj hindeŭ ropaj lingvoj) ne enkalkulis la vivon de lingvo.

Kaj, fakte, se oni konsideras la hindeŭ ropan teorion kiel ĝ i estas ankoraŭ formulita plej ofte, ŝ ajnas, ke ĝ i estas limigita al notado de aro da faktoj, kies korespondadojn ĝ i montras sen klarigi ilian kaŭ zecon. Ĝ-rilate, ĝ i estas pure formala scienco. Hindeŭ ropismo nur celis spuri la sinsekvon de ŝ anĝ oj kiuj transformis komunan hindeŭ ropan en apartajn dialektojn. Li silentas pri la kaŭ zo de ĉi tiuj ŝ anĝ oj. Perfortante, se tiel diri, la vivon mem de la lingvo, ĝ i restarigas abstraktan unuecon super kaj malgraŭ videblaj diverĝ oj. Al la movo de lingvo, li anstataŭ igas senmovecon, variadon, identecon.

Ne estas troigo diri, ke hindeŭ ropismo devis ŝ ajni absurda al lingvisto kiel Marr.

Ĝuste tiusence devas esti interpretitaj la impetaj atakoj, kiujn li lanĉis kontraŭ hindeŭ ropano.

[162]

nismo kaj ĝ iaj reprezentantoj en la plej multaj el la verkoj kiujn li skribis.

Estus infanece kaŝ i de si ĉion, kion tiaj kritikoj enhavas, kio estas justa kaj trafa. Sen deziri asocii nin kun ĉio, kion Marr skribis pri ĉi tiu punkto, ni devas rekoni ke formalismo estis senbrida en hindeŭ ropismo ĝ i kondukado al rafinadoj de tute filologia bizantinismo. Kelkaj akademiuloj laŭ vorte enŝ topiĝ is en senforma amaso da malgrandaj distingo de detaloj sen iu ajn lingva signifo. Ni fendas harojn al

scii, kion povis skribi nekonata kopiisto sur manuskripto, dum ni neglektis studi fenomenojn de esenca graveco ĉirkaŭ ni. Okazis tiel, ke ni povis kalkuli la uzadon de la plej maloftaj latinaj vortoj fare de la plej malklaraj verkistoj, sed ke granda moderna lingvo de civilizo kiel la franca ankoraŭ atendas havi sian Tezaŭ ron.

La plej serioza afero estas, ke ni metis sur la bazon de ajna sistema studo de la lingvo de nocioj akirita en la uzado de mortintaj lingvoj. La latina gramatika sistemo regas ankoraŭ hodiaŭ la gramatikon de la dialektoj plej malproksimaj de la skriba latina aŭ eĉ kiuj havas nenion komunan kun la latina nek rekte nek nerekte.

La precizeco kun kiu funkciis la filologoj de klasikismo estas erara. Ili babilis ĝ is la okulo povis vidi pri formoj, kiujn ili ne sciis precize, al kio ili respondas.

Ilia laboro nun estas malnoviĝ inta ĉar ĝ i rilatis al malvere sciencaj datumoj.

La studo devus temigi unue parolitajn idiomaĵ ojn, kiaj ajn ili estu. Ni devus serĉi difini ilian strukturon, ilian mekanismon, analizi ilin en iliajn konsistigajn elementojn, kiel kion faras la kemiisto kiam li volas scii la naturon de korpoj. Kaj tiam, ni devus studi la "movadon" de lingvo, por diri ĝ in malakre ĝ ian "dialektikon".

Kiel ni vidas, la diverĝ o de vidpunktoj estas totala inter Marr kaj gramatiko klasika komparo.

Sed ĉi tie gravas, ke ni enmetu kelkajn rimarkojn. Efektive, la kritikoj de Marr ŝ ajnas nek sufiĉe kompletaj nek vere konkludaj.

Unue, Marr forgesas precizigi siajn kritikojn. Kial li ne denuncis la germanistojn, kiuj instruas de kvardek

[163]

jaroj, spite al la plej okulfrapaj faktoj kaj la plej solidaj verkoj, ke la origino de geminas oni devas serĉi en la rezulto de mistera asimilado, kiu ne povus okazi? Kaj kion ni povas diri pri la romanistoj, al kiuj Gilliéron ne povis malfermi la okulojn? Kaj la fin-ugrikistoj, kiuj persistas restarigi fin-ugrikan komparan gramatikon ĉiel similan al tiu de la hindeŭ ropaj lingvoj?

Tiam Marr ne faras justecon al certa nombro da lingvistoj, kiuj tamen devis esti konata. Li ŝ ajnas forgesi, ke la ribelo kontraŭ la tiraneco de freneza komparismo jam delonge komenciĝ is inter lingvistoj en okcidentaj landoj.

Li forgesas Schuchardt kaj lian predikadon kontraŭ la novgramatikistoj, li ignoras Gilliéron, li preterpasas silente multajn aliajn aferojn kiel ekzemple la studojn pri materia civilizo kombinitaj kun lingvaj esploroj kaj pri kiuj la finnoj precipe donis modelojn, ke ĝ i estos malfacile egali. Kial li ne parolas pri Wörter und Sachen? Kaj Maal og Minne, kaj FF Communications kaj la laboro de la Osla Instituto?

Sendube, ĉiuj ĉi klopodoj estas ankoraŭ tro fragmentaj, tro izolitaj, sed ili konsistigas a komencante ke estus juste atentigi.

Ni iru al la ĉefa punkto. Esence, kion Marr malakceptas estas la teorio mem de filieco lingva kiel supozas komparatismo.

La komparativismo, devenanta de la evoluismo de biologoj, komenciĝ as de ĉi tiu aksiomo, ke lingvoj evoluas kaj transformiĝ as iom post iom sub la efiko de kaŭ zoj eksteraj kaj internaj. Nur tiuj lastaj estas submetataj al lingva interpreto. La penado de evoluaj lingvistoj do konsistis el klopodi kunigi sistemon de lingvaj klarigoj, tio estas kalkuli la organikan kaj spontanegan internan evoluon de lingvoj kaj eksterlingvaj interpretoj pruntitaj el biologio, fiziko, sociologio ktp.

Al tio, Marr kontraŭ batalas alian metodon, bazitan principe sur dialektika materiismo. HAVAS evoluado estas anstataŭ ita de revolucio. La fazoj de lingvoevoluo ŝ uldiĝ as al la procezo de dialektiko markita de ĉiama formado kaj resorbado de kontraŭ diroj.

[164]

cioj, kies alterno malfaras kaj refaras lingvajn sistemojn.

Nenio kontraŭ as teorion tiel konceptita. Ĝi certe estas almenaŭ same pravigita interpreti la faktojn de lingvo el dialektika vidpunkto ol klarigi ilin per lamarckismo, aŭ eĉ per bergsonismo, kaj estas tro certe, ke tia provo nur renkontas perfortan malaprobbon, ĉar ĝ i kolizias kun politikaj antaŭ juĝ oj. Marksismo fariĝ is la batala doktrino de la proletaro luktanta por la posedo de potenco. Ĝia aplikado al la scienco vekas la neredukteblan opozicion de sciencistoj kiuj, ideologie aŭ politike, apartenas al tio, kion oni kutime nomas la burĝ aro.

Sed dirite, ni devas konfesi kun bedaŭ ro, ke la pozitiva parto de la laboro de Marr ne alportas la renovigon atenditan de lia kritiko de la burĝ a lingvistiko.

Estus tede eniri ĉi tie en ĉiujn evoluojn, kiuj rezultigus en studo profunda studo de la laboro de Marr.

Ĝi devenas de observado farita bone antaŭ li, precipe de Schrader kaj Hirt, ĉar citu nur la plej freŝajn nomojn. Tiu ĉi konstato estas jena: en la toponimio de Kaŭ kazo estas tipaj nomoj, kies korespondantoj troviĝas sur la mediteranea rando, precipe en la ibera duoninsulo.

La hipotezo, kiu tute nature venis al la mensoj de la unuaj esploristoj, estis, ke tiuj vortoj venis el la sama tre antikva lingvo, parolata de loĝantaro, kiu disvastiĝis de la Heraklo-Kolonoj ĝis la Kaŭkaza Montoj. Ni konas la klopodojn faritajn por identigi la lingvon parolatan de ĉi tiu loĝantaro kun la eŭska, la hamita, iuj malmulte konataj lingvoj de la antikva Eŭropo, kiel la ligura, la ibera, ktp.

Komencante de tiuj faktoj, Marr serĉis novan klarigon anstataŭ igante la komparan metodon kiu ne "faris" novan metodon kiun li nomis lingva "paleontologio".

Kiom ni povas vidi el la prezentoj, kiujn li disponigis, "paleontologio" koncerna konsistas en distingi en la nunaj eŭropaj idiomoj kiel en tiuj malaperintaj sed atestantaj historian daton la elementojn, el kiuj ili konsistas. Ni tiel alvenas al starigo de serio da korespondado de unu lingvo al la alia

[165]

estu. Ĉi tiuj korespondadoj povas esti klarigitaj nur se ni supozas, ke estis origine nomitaj lingvoj Hindeŭropanoj la sama magmo de komunaj idiomoj, kiuj ankaŭ nutris la lingvojn de Kaŭkazo, eŭska, tjurka ĉuvaŝo kaj aliaj dialektoj. Ĉi tiu origina lingva magmo, Marr nomis "Jafeta".

La jafeta ne estus lingvo komparebla al tiu, kiun hindeŭropanoj pretendas restarigi sub la nomo de komuna hindeŭropa. La jafeta estus havinta strukturon kaj karakteron tre malsamaj ol tio, kion la hindeŭropaj lingvoj prezentas al ni kiel lingvan sistemon (Marr diras Promethean). Maksimume certaj lingvoj de Kaŭkazo, la eŭska kaj ĉuvaŝa, konservus por ni pli fidelajn spurojn de ĉi tiu antikva speco de idiomaĵoj.

Ĉi tio estigus hindeŭropan kaj aliajn jafetajn lingvojn per serio de subitaj mutacioj, pro revolucioj en la socia organizo de la jafetaj triboj.

Reirante pli en la pasinteco, Marr ne hezitas puŝi reen al la tempo kiam la artika lingvo de homaj klanoj estis establita. Lia "jafeta" teorio havas kiel sian kronadon kaj konfirmon teorion de la genezo de parola lingvo.

La homa penso unue estis esprimita per "linia" lingvo, tio estas, per gestoj. Tiam, por la bezonoj de sia registaro kaj por pli bone sklavigi siajn fratojn vivantajn en la primitiva komunismo, la prahistoriaj sorĉistoj estus elvokintaj sin uzante kompreneblan sonon, agnoskitan de konvencio kiel la signalo esprimanta la unuajn asociojn de ideoj de la primitiva religio kaj filozofio. . Tiu ĉi kolektiĝa silabo tiam povus esti

kombini kun alia sono servanta kiel renkontiĝpunkto por la ekvivalenta kasto de alia tribo. La unuaj disilaboj tiel konstruitaj tiam aglomeriĝintus kun aliaj fonetikaj konstruoj de la sama speco, ĉar la religiaj kastoj de la malsamaj triboj kunfalintus por pli bone certigi sian potencon super la ceteraj homoj.

La kreado de parola lingvo do estus respondinta al neceso de la klasbatalo. Ĝia sukceso estus favorinta la formadon de klaso de privilegiitaj homoj, kiuj, dank'al ĉi tiu enorma armilo, povus esti establinta sian dominadon super la klaso kiu restis en la stadio de intelekta "linia" lingvo.

[166]

komprenebla simpatie kaj nekapabla esprimi sekretan penson.

Ĉiuj pensoj aligitaj de Marr al ĉi tiu hipotezo estas ege allogaj kaj ofte pripensindaj. Sed la fakto restas, ke ni estas en la sfero de pura hipotezo, kiom ajn inĝ enia, kiel ajn tentanta ĝ i estu.

Kio restas por pruvi, estas kiel ni trovas en moderna eŭropa idiomaĵo la elementojn, kiujn "paleontologia" analizo devas malkaŝi. (Tio estas finfine, laŭ Marr, la kvar silaboj sal, ber, yon, roch, iliaj variantoj kaj kombinaĵoj.) Nun ĉi tie, ni devas sincere paroli kaj diri, ke la analizoj proponitaj de Marr neniel estas konvinkaj. , ili ofte estas eĉ facile refuteblaj.

Sufiĉu unu ekzemplo. Ni prenu tiun, kun kiu Marr elektis diskuti. Temas pri la ĉuvaŝa lingvo. Ĉi tiu idiomaĵo, Marr diras al ni, estas jafeta lingvo. Kune kun la lingvoj de Kaŭkazo, la eŭropa ktp., la ĉuvaŝo eternigas la jafetan tipon. Kiom ni povas vidi en la tre disvastigita prezento de la aŭtoro (Tsuvasi jafetidi na Volge), oni devas kompreni, ke la ĉuvaŝa estas tio, kion oni antaŭe nomis "aglutina" lingvo. Ni tuj vidas, kiel ĉi tiu tipologia difino estas dubinda samtempe ol ĝi estas malaktuala.

Sed Marr ne restas longe en la areo de lingva strukturo, li rapide transiras al etimologioj. Li traktas ilin laŭ la "novaj" leĝoj de lingva paleontologio. Tiuj ĉi leĝoj, ĉiuj semantikaj, diras al ni, ke la originaj silaboj troviĝas en la nomoj de popoloj, triboj, klanoj aŭ eĉ en la nomoj de urboj, sanktaj lokoj kaj en la nomoj aplikataj al diaj estaĵoj. En ĉuvaŝo. Dio nomiĝas tura (Paasonnen notas turâ). Marr asocias ĉi tiun vorton unuflanke kun la ĝenerala nomo de turkoj (Türk), aliflanke kun la nomoj sur, tur ktp., prenitaj arbitre el la plej diversaj lingvoj. Nun la ĉuvaŝa vorto, kiel Paasonen indikis, estas tute simple la korespondanto de la kazana tjurka vorto tängere, tängro, osm. tanrı, ktp. Tiu ĉi vorto havas nenion komunan kun la nomo turk (ĉie: türk). Kie tia ligo fariĝas ridinda estas kiam Marr argumentas pri la vorto sala "vilaĝo", kiun li prenas por ĉuvaŝa vorto kaj kiu estas nenio alia ol prunto.

[167]

en rusa selo. Ĉi tie, Marr ne nur faras eraron, li pekas kontraŭ la leĝon, kiun li donis al si. Li konstatas fakte, ke tiu ĉi vorto sala nomas ne la ĉuvaŝa vilaĝon (kiu nomiĝas ĵal), sed la rusajn urbojn. Se li kombinus, kiel li rekomendas, sociologian studon kun lingva esploro, li rapide konstatus sian eraron.

Sendube, konsideroj kiel tiuj, kiujn ni ĵus prezentis al la jafeta metodo, ne povas impresi iun, kiu neas ian valoron al argumentoj bazitaj sur la komparo de lingvoj.

Sed ni ne estu trompitaj egale. En realeco, sub la kovro de lia "paleontologia" analizo, ĝi ankaŭ estas la komparo kiun Marr faras. Kaj lia komparo, ni estas devigataj diri, ke ĝi estas eĉ pli arbitra, eĉ pli supraĵa, eĉ pli formalisma ol tiu de la hindeŭropanistoj, kiujn li batalas. Se ni komparas silabojn eltranĉitaj

malgranda feliĉo, anstataŭ kunigi songrupojn, finaj ojn, sufiksojn, atestitaj de longa filologia tradicio, ĝi estas ankoraŭ formalismo kaj en formo de hipotezoj, kiuj ne plu klarigas ion, tiom ke ili estas malprecizaj kaj necertaj.

Nur, leginte de la komenco ĝi is la fino ĉi tiujn konfuzajn kontraŭ dirojn, kiuj hodiaŭ okupas plurajn zorge redaktitajn volumojn, ni perplekse scivolas, kie estas la marksismo, kiun oni promesis al ni.

Nu, ni devas preni nian flankon de ĝi. Krom kelkaj pli-malpli bonaj citaĵoj elektitaj kaj de kelkaj nepruvitaj asertoj, de marksismo ni ne trovos spuron.

Ĉar fine, kie oni priskribis al ni la kontraŭdirajn fazojn, kiuj produktas la dialektikan movadon, el kiu estiĝas la lingva evoluo? Kie oni montris al ni la efikojn de klasbatalo sur la formado, ruiniĝo kaj refarado de lingvoj? Ĉar mi evidente lasas flanken la genetikan hipotezon de la sorĉisto kaj lian fatalan silabon.

Feliĉe, krom la skribaĵoj de Marr kaj liaj tujaj disĉiploj, jam ekzistas en Sovetunio lingva laboro, kiun oni povas pli bone nomi marksisma. Ni havas antaŭniaj okuloj ĝi uste en ĉi tiu momento tre belan studon, vere marksistan ĉi tiun, de Poppe pri la gramatiko de la mongola. Sed ni ne nomu nomojn. Estus necese

[168]

tute nova evoluo, kiu superus la taskon, kiun ni supozis ĉi tie.

Marksisma lingvistiko estas ankoraŭ en sia infanaĝo. Ni vidas ĝiajn unuajn komencojn. La laŭta diskonigo ĉirkaŭ la jafetismo ne devus trompi nin pri la valoro de marksismo kiel laborhipotezo en lingvistiko. La bankroto de Jafetismo ne devus esti atribuita al marksismo. Ni prefere rajtus aserti, ke se Marr estus pli kaj pli aŭ tentike marksisma, li ne farus la fundamentan eraron, kiu distordis ĉiujn alirojn de lia penso.

Mia nura konkludo, adresita al miaj kolegoj el Sovetunio kaj aliloke, estos jena: ni devas finfine fari lingvistikon vere marksisma, aŭ tentike marksisma. Tiucele ni devas provi kontroli en lingvistiko la ĉefajn dogmajn asertojn de marksismo: dialektiko kaj klasbatalo.

Oni proponu al ni seriozajn studojn kaj ni vidos, kion tio alportos.

Fronte al la nekontestebla malaltiĝo, kiu tuŝas lingvistikon kiel tiom da aliaj fakoj, ni devas fari ĉi tiun provon de laborhipotezo kiu montriĝis tiel fruktodona en la sociologia kampo.

La sciencistoj de Sovetunio estas pli bonaj ol iu ajn por provi ĉi tiun renovigon de lingvistiko per marksismo. Ili ankoraŭ bezonas provi ĝian aplikadon kun la tuta rigoro, kiun postulas la scienco. Provo kiel tiu de Marr, kies laborego ni admiras, la ardo de rigardi ekster la trafikatan vojon, havus la meriton elokvente fari la demandon. En la intereso de lingvistiko, ni devas tamen esperi, ke marksistoj povos rekoni, ke ĉi tiu unua provo estas difektita de tro da metodikaj eraroj kaj ke la perfekte scienca instruado de la grandaj doktoroj de marksismo devas okazigi pli solide fonditajn laborojn.

